

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Łochowski

w sprawie z powództwa M. B. i J. B.
przeciwko Bankowi [...] spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 31 sierpnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 29 grudnia 2021 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1. odrzuca skargę kasacyjną w części dotyczącej punktu pierwszego zaskarżonego wyroku;**
- 2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w pozostałej części;**
- 3. zasądza od Banku [...] spółki akcyjnej w W. na rzecz M. B. i J. B. kwoty po 1350 (tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwany Bank [...] S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 29 grudnia 2021 r., zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o jego uchylenie w całości, jak również uchylenie wyroku Sądu I instancji i rozstrzygnięcie sprawy co do istoty przez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne:

1) Czy w przypadku stwierdzenia przez sąd powszechny, że klauzule określające kurs walutowy, stosowany do określenia wysokości świadczenia stron w walucie krajowej, zawarte w umowie kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, zawartej przez przedsiębiorcę z konsumentem, mają charakter niedozwolonych postanowień umownych (postanowień abuzywnych) w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., sąd krajowy przez zastosowanie przepisów prawa cywilnego dotyczących wykładni oświadczeń woli oraz treści czynności prawnych powinien uzupełnić stosunek prawny umowy kredytu treścią wynikającą z przepisów prawa krajowego o charakterze dyspozytywnym, jeżeli operacja ta zrealizuje cel art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich i przywróci faktyczną równowagę między stronami, np. przez odwołanie do kursu średniego NBP, do rozliczeń stron na podstawie art. 358 § 2 k.c., bądź art. 69 ust. 3 Prawa bankowego, ewentualnie art. 24 ustawy o Narodowym Banku Polskim, art. 41 ustawy Prawo wekslowe lub przez wykładnię oświadczeń woli stron na podstawie art. 65 k.c.?

2) Czy podejmując taką decyzję Sądy powinny brać pod uwagę konieczność zachowania proporcjonalności między wagą naruszenia i jej potencjalnymi skutkami a konsekwencjami dla obu stron przyjętego przez Sąd rozwiązania, w szczególności w kontekście zasady równości prawa, proporcjonalności – adekwatności konsekwencji dla stron do rzeczywistej wagi stawianych bankowi zarzutów, zgodności z zasadami współżycia społecznego?

3) Czy sankcja nieważności zastosowana przez sąd w sytuacji, w której zarzut pod adresem banku dotyczy w praktyce technicznej kwestii spreadu, pozostaje w zgodzie z celami dyrektywy 93/13 oraz orzecznictwem TSUE, w szczególności z zasadą proporcjonalności i zasadą trwałości umów?

4) Jak dotkliwa powinna być represyjna (odstraszaająca) funkcja orzeczenia w sytuacji stwierdzenia w konkretnym przypadku, że (a) z uwagi na np. wykształcenie, historię kredytową oraz podpisane ostrzeżenia banku kredytobiorcy byli w dacie zawierania umowy prawidłowo poinformowani o ryzyku kredytowym albo/ oraz (b)

analogiczny kredyt pozbawiony ryzyka walutowego (i kwestionowanych klauzul) był dla kredytobiorców finansowo niekorzystny w porównaniu z kredytem złotowym albo/oraz (c) saldo kredytu w CHE okazało się niższe niż w dacie możliwej wiedzy o wysokości kursu – dacie zawierania umowy kredytu (kurs kupna) i w sytuacji spłat bezpośrednich w CHF (kurs sprzedaży) albo/oraz (d) w trakcie trwania umowy kredytobiorcy potwierdzili akceptację szczegółowych zasad ustalania kursów w banku (np. aneksem) lub rezygnacją z odniesienia do kursów w banku?

Ponadto skarżący wskazał na istniejącą potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 w zw. z art. 65 § 1 oraz § 2 k.c., art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. z art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 385 § 1 i 2 k.c., a także oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wobec nieuwzględnienia przez Sąd Apelacyjny zarzutu zatrzymania świadczenia w zakresie kwoty 200 000 zł, stanowiącej równowartość wypłaconego kapitału, stwierdzając, że skorzystanie z prawa zatrzymania bez wcześniejszego wezwania do zapłaty nie jest prawnie skuteczne, podczas gdy zgłoszenie zarzutu zatrzymania konkretyzowało wierzytelność pozwanego oraz stawiało przysługujące mu roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia w stan wymagalności, bez potrzeby wcześniejszego wzywania do zapłaty.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnosili o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, względnie jej oddalenie oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna w części, w jakiej dotyczy pkt I zaskarżonego orzeczenia podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna. W postępowaniu procesowym skarga przysługuje bowiem od wydanego przez sąd II instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Nie jest więc możliwe zaskarżenie skargą kasacyjną orzeczenia Sądu II instancji w zakresie, w jakim Sąd ten sprostował oczywistą omyłkę pisarską (art. 350 k.p.c.). Powoduje to odrzucenie

skargi kasacyjnej w tym zakresie jako niedopuszczalnej na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu na okolicznościach mieszczących się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02; z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Skarżący w zakresie pierwszej przesłanki kasacyjnej nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania. Pomimo bowiem sformułowania czterech zagadnień prawnych, pozwany sporządził jedno, ogólnikowe uzasadnienie. Skarżący nie przytacza odnośnie do każdego z zagadnień szerszego uzasadnienia w zakresie możliwych rozbieżnych interpretacji zaprezentowanych problemów prawnych, ani racji jurydycznych stojących za każdą z nich. Nie jest zaś rolą Sądu Najwyższego poszukiwanie argumentów uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w treści uzasadnienia skargi, a zwłaszcza podstaw kasacyjnych, jeżeli strona nie powołała ich we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16; z 4 lipca 2017 r., III CSK 64/17; z 10 maja 2018 r., I CSK 800/17).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w judykaturze sądowej i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub

istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nieodzowne jest ponadto, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarżący nie sporządził w sposób prawidłowy uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania również w zakresie drugiej przesłanki kasacyjnej. Autor skargi nie sprecyzował, z czego wynika potrzeba wykładni wskazanych w skardze przepisów i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Nie przedstawił również możliwych rozbieżnych interpretacji prawnych oraz racji jurydycznych stojących za każdą z nich. O potrzebie wykładni nie świadczy przy tym ani odmienne stanowisko wyrażone przez sąd powszechny (argumentacja pozwanego w zakresie potrzeby wykładni art. 385¹ § 1 w zw. z art. 65 § 1 oraz § 2 k.c.), ani dokonana przez pozwanego ocena prawidłowości czynności podjętych przez Sąd Apelacyjny względem powodów (argumentacja pozwanego w zakresie potrzeby wykładni art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w zw. art. 47 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej w zw. z art. 385 § 1 i 2 k.c.).

Ponadto podstawa przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. ma za przedmiot analizę konkretnych przepisów i do tego się ogranicza, a więc nie polega na jednoczesnej wykładni kilku przepisów i poszukiwaniu na tej podstawie określonej normy prawnej, która mogła albo nie mogła zostać zastosowana w zindywidualizowanej sprawie objętej skargą kasacyjną (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 stycznia 2022 r. I CSK 1467/22). Ze względu na publiczne cele, jakie ma do spełnienia rozpoznanie przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej, skarżący powinien także wykazać celowość dokonania wykładni przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (postanowienia Sądu

Najwyższego: z 19 października 2012 r., III SK 15/12; z 19 października 2012 r., III SK 13/12).

Skarga jest natomiast oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie Sądu Najwyższego z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Skarżący nie wykazał, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Z całą pewnością problematyki zarzutu zatrzymania przy rozliczeniu wzajemnych kondycji stron (banku i kredytobiorcy) nie można ocenić jako niebudzącej uzasadnionych i poważnych wątpliwości prawnych.

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz stosownie do art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za adwokackie (Dz.U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) obciążył pozwanego kosztami postępowania kasacyjnego.

